

LIDÉRCFÉNY.

KATINKÁM, hozd be csak a szelencét fiam, de ne tégy bele nagyon meleg vizet, csak úgy, amilyet kibír a fájós ujjam. — Lábat áztatsz?

— Úgy sajog, hallod, mintha böjti szelek kergetőznének benne.

— Nem csoda, hiszen talpon vagy hajnal óta. Hozom már szívem, hozom már, — mondta a köpcös, kövér asszonyság és kisietett a konyhába.

Hertelendy úr mosolyogva nézett utána. Az ágy szélén ült, meztelen lába a híves, síma padlón. Nagy, szürkülő bajusza fáradtan csapódott az állára, nem bánta, fáradt volt már, húzta az ágy, alig várta, hogy kopasz, kicsiny feje elsüppedjen a frissen huzott párnán s a tarkacihás nyári dunyha ráduruksolja testére a meleget. Pedig egész napon át forróság verte a világot, most se mozdul se fűszál, se levél, egy hét óta kánikula van.

A nyitott ablak meleg levegőt szűr be az utcáról, hiába van kitárva az ajtó, cérnaszálat libbenteni könnyű, annyi légáramlás sincs a levegőben. Ilyen hőségben utazni, — vigécnek se való. Ő pedig nagy utat járt be. Reggel hétkor már vonaton ült, Kaposvárott járt, dolga volt a bankban, az árvaszéken, meglátogatta szegény Hegyes Reginát a közkórházban, gondolta, hátha sikerül valamit törlesztetni vele, de Regina a végét járja s úgy látszik, a betétes cipő árát már a másvilágon fogják elszámolni . . . Délután a nagybőrösnél vásárolt anyagot, aztán kaptafákat rendelt, bélésanyagot szabatott és hat órakor betelepedett a restibe sörözni. Nyolc órát harangoztak éppen, amire a Méder bakterház mellett elfutott a vonat, most már kilencre jár, — megérdemli a pihenést . . .

Az asszony behozta a melencét és letette az ágy elé. Pára szállt a meleg vízből. Szagos, erős pára, mert három kanál sót is hintett belé. A sós víz kiszívja a lábból a fájást, megpuhítja, pihenteti. Okos iparos sósvízben áztat lábat, hiszen valósággal gyógyereje van.

— Sz . . . sz . . . juj te asszony, a poklok katlanából merted ezt a vizet?

— Éget szívem? Az a jó. Kiszíjja. Szappan kell?

— Van benne só?

— Van.

— Akkor nem kell.

— No. Itt van egy törülköző, én még elmosogatok gyorsan, aztán lefekszem.

— Oltsd el a villanyt.

— Sötétbe akarsz lábat mosni?

— Mindegy a lábamnak, ha ég, ha nem ég.

Hertelendy József úri cipész úr leeresztette a lábát a melence aljára. Le kell csavarni a villanyt — gondolta — mert a meglepetés nem hat olyan jól világosban, mint setétben.

— Katinkám te! Igen ég a két szemem, oltsd le a villanyt.

Kattant a kapcsoló, setét lett. A konyhából hosszú sávban szökött be a fény küszöbtől szobaablakig, de az ágyak és az almáriom homályba maradtak. Hertelendy úr benyult a vánkos alá és kihúzta a meglepetést. Messzire tartotta magától, mosolyogva nézegette s hal-kan felnevetett. Hát hiába, halad a világ, nem újdonság ugyan, de mégiscsak tudományos dolog.

— Technikai csoda.

— Tessék? — csattant be az asszony hangja a konyhából.

— Mondom, hogy technikai csoda.

— Nem értem. Mosogatok, zörögnek a tányérok, szólj hangosabban.

— Tek-ni-kai-cso-da!

Hertelendyné a küszöbre lépett. Gömbölyű kis testét beverte a konyhafény, egy tányért tartott a kezében. Blúza ujját feltúrte vállig. Fehér, telt karja szinte világított. Nagy kontya árnyéka hosszúra nyult a falon, mintha cukorsüveg nőtt volna ki a fejbúbjából, Hertelendy úr nevette.

— Mit nevetsz? Mit akarsz? Vigyem el a vizet?

— Ezt vidd el szívem, ha mered, ezt a technikai csodát, ilyen még nem volt a házamban.

— Né csak! Hát mégis vettél? Jaj, te, hadd fogjam, jaj te Józsi, mennyi volt?

— Hat pengő.

— Ötért nem adták?

— Nem.

— Mért nem alkudtál?

— A ménkü csapja meg a sok povedálásodat, fogd és vidd, mert elejtem.

— Isten ments, jaj de érdekes, minden szám külön világít, jár is?

— Nem hallod? Úgy ketyeg, mintha szíve lenne. No? Mit szólna?

— Hála Isten, hogy vetted. Jól jár?

— Azt mondta a kaposi Hunnel, hogy tíz évig jótáll érte.

— De azért alkudhattál volna. Ha négyet igérsz, ötért odaadja.

De te sohse tudtál alkudni.

— Hallod, ne edd a szívemet emiatt a bűdös vekkeróra miatt, mert belefojtalak ebbe a melencébe! Nézze meg az ember! Fél eszten-deje sírsz egy vekkerért, aminek a számlapja világít a sötétben és most meg pörölsz. Hat pengő volt, punktum! Ha nem tetszik, vidd vissza, becsérelék közönségesre.

— Dehogyan viszem, örülök, hogy vetted. Egy jó óránk sincs már. Aztán meg éjjel micsoda pompás, hogy nem kell felkelni, villanyt gyújtani, áramot pazarolni, csak odanézek az almáriomra, aztán látom az időt.

— No ugye.

Az asszony elvette az órát, a füléhez emelte, mosolyogva élvezte az erős, ütemes ketyegést, letette az almáriomra s az ajtóhoz sietett. Becsukta az ajtót. A szoba besetédett. Az utcáról nem verődött be világosság, cseppnyi sem. Az ablakig tapogatózkodott s onnét csodálta a kékes szinte sejtelmes sugárzást.

— Pont kilenc.

— No ládd-e. De nézd csak meg jól, a mutatók vége is világít. Nemcsak a számok.

— Miért?

— Azért, hogy ha a mutatók a számok között járnak, akkor is láthatod az időt.

— Ilyen vekkerük van a Ludaséknak is. De ha jól emlékszem, ők négy pengőért vették.

— Hallod te asszony, ne edd az életemet. Vidd el ezt a melenccét! Hol a törülköző!

— Jó, jó, csak ne lárμάzd fel az egész házat. Te dolgozol a pénzért, nem én.

Hertelendy úr ásított, aztán ő is az órát kezdte nézni. Kinyílt az ajtó, az asszony elébe térdelt, megtörölgette szótlan a lábát s ez a jóság elérzékenyítette. Nagy, kicserzett keze simogatni kezdte a párnás, meleg asszonynyakat. Aztán lehajolt és megcsókolta a haját.

— No, kis szívem. Ládd-e, gyarapszunk. Nem főispánság ugyan a suszterség, de azért van a Hertelendy-házban minden, ami kell. Köszönöm angyalkám. Legközelebb bemegyek Kaposba, beviszlek. Hadd láss egy kis világot. Sssz! Te! Vigyázz a nagyujjamra, úgy sajog, mintha hasogatnák.

Ásított s bebújt a tarka dunyha alá. Ujjaiba meleg bizsergés bujt az asszony telt nyakából. Nyelt egyet és elnyult. Rápillantott még egyszer az óralapra és azt mondta:

— Kilenc óra tizenegy perc! Tiszta technika. Felomenális!

És aludt is már...

II.

Forró csend ült a kisváros felett. Az utca túlsó oldaláról máskor bemuzsikált a tücsökciripelés, ezt az édesen monoton vidéki-zenét szívesen hallgatta Hertelendyné, ez altatta el, ebbe haltak bele esti gondolatai. Az utcán nem járt senki, aludtak a házak, a fák, a kapuk, az emberek, hőette, kábult nyáréjszaka volt, hangtalan mint máskor s most még sem tudott elaludni. A tücsök-zenét elnyomta a vekker ketyegése. Persze, új óra, izmos a rugója, fiatal minden kereke, élesek

a kerekek fogacskái, örülnek, hogy járnak. Csak egy kicsit hangos a szava. Erőszakos. Nem?

Ásított. Oldalt fordult. Behunyta a szemét és fülig huzta fel a dunyhát.

— Tiki-teke-tiki-teke... — malmozta a kerekes beszédet a vekker s Hertelendyné úgy érezte, erősebben hallja, mint amikor lefeküdt. Anélkül, hogy tudott volna mozdulatáról, visszafordult, hanyatt feküdt megint s tekintete rámeredt a sejtelmes, lila fényfoltocskákra. Szép szín. Leánykorában volt egy ilyen színű ruhája, akkor a Bódog írnok udvarolt neki. Istenem. Régen volt. Tizenkét évvel ezelőtt. Milyen sovány leány volt, azt a lila ruhát most fel se tudná venni. Legelőször a keblén hasadna szét. Hol lehet a Bódog? Doktor lett, eltűnt. Vajjon így, ilyen súlyosan tetszene neki? Nem valószínű. Hiszen Bódog, ha megölelte a sétatéren, este, a közjegyző-ház előtt feketedő fenyőfák között, mindig azt susogta:

— Kicsi karcúságom. Nádszálacsakám. Selyemcérnaderekacsakám. Sóhajtott és átnézett Hertelendyre.

— A Józsim így szeret, kövéren, — mondotta hangtalanul.

A cipész szuszogva aludt, mozdulattalan.

Az asszony tekintete újra a világitó számlapra meredt.

Háromnegyed tizenkettő. Miért nem tud aludni? Hiszen egész nap dolgozott! Komlót szedett. Délután mosott. Estefele csirkét ölt. Galuskát is szaggatott, az ura szeret jól enni, ha idegenből tér meg. Délelőtt felsúrolta a szobaúr padlóját, ágyat huzott, függönyt vasalt. Igaz, csak huszonöt pengőt fizet a szobáért, de biztos pénz. A szobaúr is írnok a járásbírószágon. Amilyen a Bódog volt. De most másképp tisztelik, valami ilyesféle áll a névjegyén: Dömösi Gusztáv m. kir. járásbírószágon irodasegéd-tiszt. Hosszú cím, rövid fizetéssel. De ez is tanul. Biztosan doktor lesz, mint a Bódog s akkor tovamegy szépen... Hát persze. Miféle jövő várhat rá itt, ebben a szentek sarka mögött taszított kisvárosban. Vajjon itthon van már Dömösi úr? Nincs itthon. Hiszen hallotta volna a lépéseit, a szomszéd szoba a Dömösi úré. Meg aztán szombat van. Ilyenkor elmaradnak kissé az urak a kiskaszinóban... No. Itthon lehetne már. Ni-ni, jóságos Isten, éjfél van!

Behunyta a szemét, de a lila ködfény s a lila köd mögül kénesárga kísértetiességgel reámeredő számok nem engedték el a tekintetét. A különös-különös körfény, a hideg és velőig hasító temetői sugárzás belemélyült a szembogarába, nem engedte elfordulni, reámeredt, időnként vibrált, volt perc, hogy az óralap óriási körré tágult, aztán eltűnt, felmérhetetlen messzeségbe távolodott, egészen kicsi pont lett belőle s akkor zuhanni, osonni kezdett előre. Felült az ágytámla szélére, reábámult mint egy óriás macska szeme s az éjfelet jelző XII-es időnként elsápadt s ő úgy érezte, kísértetek akarják ezt a számot eloltani. A ketyegést, ha kisebbedett a kísértet-kör, nem hallotta s amikor lobogni kezdtek a mutatók fénypontjai — zuhogtak a szapora teke-tiki

hangütések, volt pillanat, amikor az agyán érzett koppanásokat egy-egy kattogás nyomán s a lidércfény lobogni kezdett, félelmetessé vált, a kör bővölni kezdte, a számok összekeveredtek, a színek rémületet sugározták rá s egyszerre felkiáltott:

— Józsi! Józsi!

A cipész felébredt.

— Józsikám, kedves uram, kelj fel.

— Mi az? Mi van? Hm? Fázol?

— Józsikám! Ébredj fel.

— Mit akarsz, a Márja áldjon meg, tűz van?

— Józsikám, vidd ki az órát a konyhába!

— Miért?

— Nem bírom hallgatni a ketyegését.

— Elhíztad az eszedet te asszony, hát mi a fenének nyuztad a lelkemet négy hónapig, hogy vegyek új vekkert! Hagyj aludni fiam. Nem is volt hat pengő. Csak négy volt.

— Józsikám, a fényét se bírom.

A suszter felült. Micsoda? A fényét? Hiszen ez a legfőbb ékesége! Asszony!

— Legalább hozd be a melencét fiam és tedd rá, hogy ne lássam.

— Mi van veled! A fényességét nem bírod?

— Borzalmas. Nézz csak oda. Félek.

— Ejnye, hallod, a ménkü... — Hirtelen elhallgatott. Rábámult az óralapra. Hosszan nézte. Hunyorgatott. Aztán megcsendesedett a hangja.

— Félsz?

— Irtózom tőle.

— Hm. Mintha macskák ülnének rajta, látod? Hat macska.

Tizenkét szem.

— Juj te fiam, rémségeket álmodunk, hallgass. Vidd ki a konyhába.

— Te közelebb vagy az ajtóhoz. Sajog a nagyujjam.

— Nem merem.

— Hát akkor vidd át a szobaúrhoz. Hadd örüljön neki.

Az asszony felkelt, villanyt gyújtott s kopogott a szomszédos ajtón. Csend. Nincs itthon. Jó. Valami hideg, hátat remegtető borzongással fogta meg az órát s átvitte a szomszéd szobába. Visszasietett. Ráfordította a zárra a kulcsot, eloltotta a lámpát s odabujt az ura mellé.

III.

Dömösi Gusztáv, m. kir. járásbírósi irodasegéd tiszt csendes dudorászással vetkőzött le, édes zsibbadtság ömlött el testén a pár pillanatig hideg tapintású ágynemű alatt, a homlokánál kissé felcsúcsosodó fejét befurta a frisszagú párnába és nagyot sóhajtott. Fáradt volt. Tíz óráig a kiskaszinóban ült, söröztek. Tíz óraker bebottlott a feketemonoklis gyógyszerész, a Kis Zsiga és söröztek tovább.

Tizenegy órakor átjött a moziból Patak úr, a mozis, nagyon el volt keseredve a részvétlenség miatt, pedig Greta Garbófilmet hozatott, de hát így nyáron az udvaron tartják a mozit s a Korona-szálloda cigányzenekara is az udvaron játszik s Garbó hangját elnyomja a szomszédból átzuhogó bögőhang . . . Sört kínáltak neki keserűség ellen.

— Ebharapást kutya szőrivel kell gyógyítani, — magyarázta Tobak úr, a selyemgubóbevéltő, — keserűség ellen keserű sert fiam.

És hosszan nevetett. Egyetlen öröme volt régi közmondásokat új gunyába öltöztetni.

Felemelkedtek a kancsók, Tobak úr felkiáltott:

— Igyál betyár, mulik a tél!

És harsogott a nevetése s akár a nagybögő húrja, rezgett a hasán a keresztbe átfűzött aranyóralánc.

Dömösi, az irodasegédtsízt ezt már nem bírta. Önérzetesen és kissé dühödten gondolt rá, hogy már a harmadik szigorlata következik s ő, aki doktor lesz nemsokára, itt kell, hogy hallgassa a gubóst.

— Van szerencsém, urak, szervusztok!

Átsietett az ártézi-parkba, negyed egyig üldögélt a megfaragott, vén padokon s aztán hazament.

Nem tudott elaludni.

Valami szokatlan, idegen, monoton zaj tartotta ébren.

Felült az ágyban.

Asztaláról lila sugárzás szállt feléje. Mi ez? Nézte. A nyáréjszakai forróság hangtalan ült a szobán s a verejték, amely homlokát verte ki, még vadabb forróságot dobott reá. Aztán egyszerre hallotta, élesen, valami vékony-dörömböléshez hasonlatosan:

— Tiki-taki — tiki-taki . . .

Gyujtót gyujtott. Ejnye ezt a vekkert ki tette ide? Bizonyosan ez a kis pufók Hertelendyné. Igaz, nem visel sem zsebórát, sem karórát s talán célzás akar lenni ez a vekker, hogy el-elalszik reggelente? Mi köze ehhez a suszternének? Mégis csak szemtelenség! Hát kivel van dolga annak a hájjal bélelt lúdnak! Abszurdum. No, majd megmutatom én, hogy úri albérlővel lehet-e így bánni. Hallatlan!

Olyan izgalom vett rajta erőt, hogy lerúgta magáról a dunyhát. Egy ideig még bámulta a sötétségből reámeredő körfényű számlapot, aztán felugrott.

— Utálatos! — mondta hangosan.

Ajtót nyitott.

Az udvari diófa tetején fenn ült a vékonyhold.

Kitette az órát a küszöbre s bezárta az ajtót.

IV.

A suszterház udvari lakásában Toncsiék laktak, igen jámbor, csendes és vallásos emberek. Így is illet. Toncsi úr szoba- és templomfestő volt, igaz, a mai világban ritkán akadt munka a falakon és

templomot nem festett a háború óta. Toncsi úr háromszögű, fakult bajuszt viselt, a felesége, szegény, kövér és asztmás volt, egyedül a leányuk hirdette a szülők néhai szépségét, Bözsike, húsz esztendőnek villogó erejével és szökesége ragyogó hamvával. A szoba, ahol aludtak, nagy volt, tágas, sarkas és alacsony. Toncsiné szomorú asztmája miatt éjjel-nappal nyitva tartották a kiffüggönyös ablakokat.

Nyitva voltak az ablakok most is.

Toncsi úr hanyatt feküdt, a háborúból mentett lópokróc vemhes szakála alá simult, hangtalan szuszogással aludt, Toncsiné azonban sűrűn felébredt. Az asztma hangossá teszi az embert, az asztma megtepi az alvást, mint szél az ökörnyálat.

— Jaj, te Bözsim, te Bözsim, még mindig nem alszol? — szólt rá a lányára és homlokeresz alá húzódó szeme soká pihent az ablakban könyöklő lány édes ívben megtörő alakján.

— Már kialudtam magam, mama, olyan jó egy kicsit az éjszakát csodálni.

— Feküdjél le ártatlankám, belédhül az éjszaka, vigyázz!

— Egy perce csak, hogy itt állok mama, hallgasson. Aludjon.

— Hát lehet az apád mellett aludni? Úgy izeg-mozog, mintha hangyák rágnák.

Bözsike hátranézett és sóhajtott. Ráfeketedett a két nagy ágy, oldalról meg az ő, elnyútt diványának körvonalai meredeztek, mellette a szalmafonatú szék, amire a ruháját vetette, a sarokban egy öreg próbababa, ő, micsoda szomorú, sívár szegénység.

Visszafordult és belemerengett az udvaréjszakába.

Vajjon itthon van már az írnök? Ma nem is látta még. Tegnap este sokat sétálgattak a kertben, Istenem, milyen forróság lepi el, ha megöleli. Két hét óta bajuszt növeszt Dömösi, egészen más most a csókja. Karcol. De ha hosszan forr a szája az ő szája husára, mintha elülne az a szúrós érzés, éppen olyan mély, lélegzést lefojtó a csókja, mint amikor még csupaszon viselte az orra alatti gödrös kis területkét. Aztán olyan lázongóan édes az ölelése is. Tegnap megbotlottak a komlóbokornál. Le kellett ülniök. Guszti bedugta a fejét a kisblúza gallérja alá, milyen forró volt a lehelete, ettől a forróságtól alszik még ma is nyugtalanul. Doktorál a Guszti, a hó végén megint Pécsre utazik. Doktor Dömösi Gusztávné . . . De szép . . .

Béka ugrott el az ablakfal elől, megriadt tőle.

Aztán az írnök ajtaja alját kezdte kémlelni, nem, cérnaszálnyi világosság sem vetődik ki, nincsen még itthon. De valami fény libeg a lépcsős küszöbön, Jaj nekem, mi az? Macska?

Rámeredt a kékeslila fényre. Az óraszámplap betűi kicsi körré olvadtak össze és remegett, távolodott, közeledett a kicsi kör, kitágult, megszűkült, beködlött, elvilágosodott, időnkint olyan nagy lett, olyan kövér, mintha közelebb hozta volna valaki, jaj, mi lehet az?

Menyét szeme villog a Guszti küszöbén? Macska? Lehetetlen. Kígyó? Valami állat, valami rémség, mama! mama! Ébren van?

Toncsiné hörögve aludt, Toncsi úr mozdult ugyan, de nem adott választ.

Bözsike kis keze ökölbe szorult, elsáppadt. Aztán összefogta térde felett az inget, felhúzódott az ablakdeszkára és kiugrott. Meztelen lába huppant a homokos udvarszélen s állt egy percen át mozdulatlan, a lidérces fénykörre meredve.

Toncsi urat csakugyan hangya csíphette meg, mert felébredt. Első mozdulatával a szakállához nyúlt. Ez a mozdulat évtizedek óta nélkülözhetetlen volt látása és gondolkodása elindulásához. Hirtelen felült, reccsent az ágy, felébredt az asztmás asszony is.

— Mi az, Jani? Víz kell?

— Pszt... pszt... — intette Toncsi, a festő és lehajtotta magáról a lópokrócot.

— Mi van veled? Rémet látsz? Mit akarsz?

— Sejtettem, gondoltam, mondtam neked már egy hete, de te csak fujsz, fujsz, Regina, fujsz akár a kovácsfujtató és nem törödsz a lánnyal.

— Mi? Már kezded? Mi van a Bözsivel?

— Most ugrott ki.

— Hova?

— Az udvarra.

— Uramisten. Mért?

— Mért. Megy ahhoz a tintanyalóhoz, az egek fojtsák meg, de majd én teszek róla, hallgass! Ne hörögj. Fel akarod lármázni a házat?

Kiugrott az ágyból. Rövid kis inge lobogott, a kötős, kék barchetnadrág kezdett lecsúszni sovány derekáról. Elkötötte hamar és kiugrott az ablakon.

Bözsi már az irnok ajtaja előtt állt és bámult le a lidércfényes ébresztőórára. Mosolygott. Nem is hallotta, hogy oszon utána az apja.

— Mit akarsz itt, te lány!

Riadtan fordult hátra.

— Papa!

— Nem sül ki a szemed, tisztességes szülők gyermeke vagy, te Szodoma szülöttje. Letöröm a derekad, mit kódrogysz itt?

— Azt hiszi, papa, azt hiszi, hogy be akartam menni Gusztihoz?

— Bözsi! Jézusmárja, ne hagyj el! Bözsi! Hol állsz! Krisztus vére, jaj! — hallatszott az ablakból kihajoló asszony rémült, rekedt susogása.

— Mars vissza, mert agyonváglak!

— Ejnye, papa, hát legyen eszén, az Isten áldja meg, idenézzen e!

És lemutatott a kékes fényre. Aztán fordult és futott vissza. Bemászott az ablakon, bebújt a takarója alá és rázni kezdte a sírás.

Az anyja a dívány elé állt.

— Mivé lettél, kislányom! Mivé lettél!

Toncsi úr lehajtott fejjel jött, hozta a vekkert. Letette az ablakdeszkára és remegve szólt be:

— Kiteszi neki az órát a küszöbre, hogy lássa az időt! Egy óra tizenegy! Magnéziumlapú vekkert vett neki! Hol vagy, te lány! Kést ide! Megölöm! Megfojtom! Mama! Kést ide!

Böksi felkelt. Fáradt nyári szél libbent be az ablakon, bokáig érő ingét ráfeszítette a karcsú, magas leánytestre. Úgy állt eléjük, akár egy szüzi, hófehér kísértet, szőke haja lebomlott, hangja remegett a sírás indulatától.

— Üssön a szívembe kést, papa, de hallgasson ide.

Elmondta szaggatottan, mi történt. Aztán a dívány felé ment, megállt, majd ráborult gyermekkori pajtására, a próbababára és keservesen sírt.

A szobafestő rászólt az asszonyra:

— No látod! Mit gyanusítod mindjárt! Az én vérem ez a lány, tudtam én, hogy semmi se történt. De te, amint felébredsz, mingyárt bajt zihálsz az életünkbe! Jaj, én marha, én szegény marha, persze péntek volt, hogy megesküdtem veled!

Felkapta a vekkert, forgatta, nézte és elment az ablaktól. Nem bírta hallani a lány zokogását. Végigment az udvaron. Az utcakapú nyitva volt. Elkémlt az utcán a Takaréksarok felé. Csend. Nehéz akácillat omlott a fákról. Fojtó, fülledt meleg volt. Csizmakopogás közeledett. Ki ez? Ahá, a Roznik, a szálas rendőr. Községi rendőr a kisvárosházáról.

— No, mit bertáfol, Toncsi úr?

— Hát, tetszik tudni, az ilyen kánikulában lidércnyomást kap az ember. Őrzöm az időt, mondhatnám kergetem, hogy itt ne maradjon.

Roznik rápillantott a festő kezére. Hát azt a világitó vekkert mi a csodának tartogatja Toncsi?

— Igazítja a toronyórához?

— Mit, Roznik uram.

— Ezt az órát.

— Aha... Hahaha... Dehogy, kedves, dehogy. Szegény feleségem nem tud tőle aludni. Igen erős a járása. Svájci óra, kérem. Szegény feleségemnek rosszak az idegei. Tudja, az asztma miatt. Akárhova teszem, hallja a ketyegését. Bedobom a kútba, a fene egye meg. Tönkre teszi az éjszakámat.

— Hallja, ilyen bolondot ne tegyen! Adja ide nekem. Tíz éve akarok már venni, de a községi fizetésből, tuggya, éhen halhatnék, ha nem lenne rám bízva a város.

A rendőr elvitte az órát, Toncsi úr soká nézett utána. Rárévedt, mi lesz, ha az írnök számonkéri tőle? Szá-mon-ké-ri-i? Mi címen?

Kiteszi a küszöbre, hogy Bözsi lássa az időt, világító órával csábítja, lidércfényes lappal, ami valósággal holdkórossá teszi ezt a gyermeket! A villogó ménkü üssön a tintafoltos képibe... e... izé... hátha még sincs így... Sebjaj! Ott találta a lányt, elvette, odaadta, punktum!

Hegyesen lépdelt befelé, átlépett az ablakon s le akart bújni a lópokróc alá. De Bözsike feküdt ott, feje az anyja mellén, sírt.

— No, tubikám, no-no-no, ne sírj, szépségem. Ha velem festetik az ötvösi templomot, rólad festem a Madonnát. Csicsiháj, aranyom, nincs baj. Alugyál.

Elfeküdt a díványon, tágult orral szívta be a forró illatot, amit a lámpára lehelt.

— A nyelvedet kellene kitepetni! — dobta feléje a szót az asszony.

— Kusti, asszony, kusti. Az alma nem esik messze a fájától...

V.

Roznik a zubbonya alá rejtette az órát és indult hazafelé a Kisgolya-utcába. Negyed kettő, alszik már minden. Ám ahogy az ártézi parkba fordult a Dani-sarkon, cigányzene szűrődött a fülébe a kiskaszinó épülete felől. Vastagon hupogott a csizmája, kilépett gyorsan és bekémlelt a kaszinóablak sárga függönyeinek résén. Ejnye, egy óra elmúlt s a mozis még mindig muzsikáltat! Benyitott. Szalutált.

— Tessenek a zenét abbahagyni, egy óra elmúlt! Károly, pucolj! — mordult a zsakettes, verejtékező homlokú primásra.

A primás felnézett a «Kossuth búcsúja a hontól» című öreg kép fölé, ott feketedett a füstös óra s azt mutatta, hogy öt perc múlva lesz egy...

— Szíves bocsánát, biztos úr, ámi váló, áz váló!

És felmutatott az órára.

— Ha mondom, hogy fél kettő, akkor fél kettő, érted! Az urak tudják, hogy mi a regula. Pakolj, Károly, pakolj!

— Több szem kevesebbet lát, — fordította a közmondást a mozis, — ott az óra, Roznikom, még öt percünk van.

— Tévedésbe tetszett esni, Patak úr, ha kételkedik, tessék.

És kihúzta a vekkert a zubbonyából.

Pejtsik, a segédkantor hahotázni kezdett. Be volt csipve. De az egyébként örökkomor Szladicsot, az útbiztost is csiklandozni kezdte a nevetés.

— Höhöhőhő, apám, — röhögött Pejtsik, — ezt elmondom a főjegyzőnek. Ez aztán rend. Vekkert hord a rendőr, höhöhőhő, ha így haladunk, a toronyórát hozza legközelebb, höhöhő, sört a Rozniknak! Kaszinós! Sört neki! Tuszt a vekkernek! Cigány! Höhöhőhő, ilyet még nem orgonáltam.

A bőgős se tudta tovább tartani, a klarinétos se, a mozis leborult az asztalra, szakadt a könny a szeméből, Károly, a primás vékonyan aprózta a nevetést, a kaszinós kivette a vekkert Roznik kezéből és símogatta, míg végre Roznik úr dobbantott és így szólt:

— Őszi fene az urak kedvit, záróra, mert pénzbírság következik. Ide az órát!

És kisietett a füstös teremből.

Az utcán aztán elnevette magát és hangosan mondta:

— No, engem jól csúffá tett ez a fogpiszkáló derekú mázoló, hogy az istennyila verje ki a keziből a pemzlit.

Befordult az Iskola-utcába s meg sem állt a suszterházig. De a kapu csukva volt már. Feldühödött. Dobja be az órát az udvarra? Hát az még sem illik. Sétálgatott a ház előtt. Ahá... Hertelendyék ablaka nyitva van. Elvégre, Hertelendy suszter a háziúr, biztosan elmeséli, hogy vekkert tett valaki az ablakába s világosság derül a dologra.

Betette hát az órát az ablakba a virágcserepek közé és lábujjhegyen osonkodott vissza az utcasarok felé.

VI.

Hertelendyné az ura mellé húzódva aludt. Boldogan és forrón. Nyugalomban.

Egyszeribe hosszú, ijesztő, éles csengetés riasztotta fel. Megriadt. Felült. Körülnézett a sötét szobában. Ki csenget? Mi berreg? Józsi! Józsi, te! Édes fiam, ébredj fel! Józsi! Félek!

A suszter aludt.

Az asszony felsikoltott. Setétet kutató szeme egyszerre meglátta a kísérteties számlapot az ablak alján, lidérckéken vicsorgott rá, a mutatók a II-es számon álltak, a kegyetlen jószág csengetett és most fedezte fel, hogy az ébresztő kör mutatója is világít, hát persze, hogy csenget, hiszen az is a kettesen áll... De hogyan került vissza az óra? Józsi! Józsikám!

A suszter felébredt.

— Mi az, fiam? Tűz van?

— Nem, angyalkám, nem, csak a vekker. Ott a vekker! Nézd csak, ott tátong a szája az ablakban. — És remegve húzódott az urához.

— A böjti szelek vinnének vissza az anyai házba, — kiáltott a cipész, — hát megbolondítasz ezzel a bűdös órával! Hol az az óra?

— Ott leskelődik az ablakba...

— Leskelődik az a kétpolgáris fejed, az istennyila csapjon az ilyen éccakába — szórta a suszter az indulatszót és felkelt. Az ablakhoz ment s megragadta az órát. Közben eszébe jutott, hogy Kaposban kipróbálták az ébresztőcsengőjét is, délután 2 órakor. Ezért csengetett most is... Persze, elfeledték a «csengőakantyú» ráhajtani.

Felemelte az órát és kivágta a konyhába. Csörömpölve tört szét az üvegje, meghalt a lidércfényű számlap. Szétesett. Vége volt. Elpusztult.

Visszabújt az ágyba. Remegett a méregtől.

— Hát tudd meg, hogy nyolc pengőért vettem! — kiáltotta és feje bubjáig húzta fel a tarkadunyhat.

— Nem baj, édes fiam, tehetjük, hálísten — susogta a kövérke asszony és az ura hóna alá fúrta a fejét.

— No-no-no... — csendesedett a suszter s az asszony után nyúlt.

— Édes madaram... Jó-jó, de hagyj aludni, nagyon sajog a nagyujjam.

Hiveskés szél csapódott be végre és megpihent piros arcuk felett...

Babay József.

HALÁLTÁNC.

*Bolondos, bomlott forgatagban
zörgi a táncát valami rém.
Milliók vágya tapad a táncra,
milliók vágyát most veri láncra,
s új dalt vihorász, mint a szirén.*

*Halálnak hívják. Öreg táncos.
Inatlan lába sohse pihen.
Táncoló párja hozzáhanyatlak,
szorítja, rázza, pergeti addig,
amíg elalszik hús öliben.*

*Elfogyhatatlan zeng a kacaj,
elolthatatlan táncra a láz.
Fukar az élet! — rikolt az egyik.
Rugjuk el tőlünk! — örvongve zengik...
A vén Halál meg vígan vihorász.*

*«Hisz nincs kenyér s kevés a munka!
Tovább inalni hol van ideg!
Éljen a tánc! A minden-jelejtés!
Ez, ez az élet, e vad kerengés!
Remélni, várni: bolondság! Minek?*

*Kitűnő szónok... Vad beszédét
világba zengi titkos mikrofón.
De Genjnek rossz a rádiója,
Páris: siket... Zenélő óra
felel a Réznek poros hurokon.*

*Piros az ég ott napkeletnek...
A vén táncos itt örvongve kering.
Tovább kacsint még keletebbre
és még bőszültebb lesz a kedve,
hisz nincsen messze Japántól Peking!*

*S ebben a táncos viadalban
pusztul az élet, fogy a remény...
De áll a bál: e halálos torna.
S e szörnyű, szörnyű világtivornya
mikor szűnik a föld kerekén?*

*Mikor jön a fiatal Élet,
mely a szívekbe gyökeret ereszt?
Mikor zeng a táncos millió:
Ó élni vágyunk, mert élni jó,
ha roskaaszt is a keserves kereszt?!*

*Bolondos, bomlott forgatagra
Isten szeméből szánalom int.
Milliók vágya tapad a Kézre:
Ó mikor vonja hitnek az égre
szivárványívét újra, megint?!*

Vitnyédi Németh István.